

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Φιλίσα Χατζηχάννα είχε εκφράσει την επιθυμία να εκπονήσει μαζί μου τη διδακτορική της διατριβή. Ευρισκόμενη τότε η ίδια σε μία ιδιαιτέρως δημιουργική συγγραφική φάση της ζωής της θεώρησα και το μετέφερα και σ' εκείνη ότι δεν θα έπρεπε να θέσει σε κίνδυνο την έμπνευση και το στοχασμό που την διακατείχαν, ακολουθώντας μία άλλη συγγραφική διαδικασία, όπως εκείνη που προϋποθέτει η εκπόνηση μίας διδακτορικής διατριβής. Η Φιλίσα Χατζηχάννα αποδέχτηκε τη συγκεκριμένη πρότασή μου, σε συνδυασμό, μάλιστα, με το γεγονός ότι η συγγραφή της διδακτορικής διατριβής θα μπορούσε να ακολουθήσει σε εύθετο χρόνο. Ωστόσο, η μοίρα των ανθρώπων είναι πολλές φορές διαφορετική, απρόβλεπτη και τραγική, όπως ήταν εκείνο το πρωινό της 2^{ης} Δεκεμβρίου του 1999 για τη Φιλίσα Χατζηχάννα. Γνωρίζοντας ήδη και έχοντας μελετήσει στη συνέχεια ακόμη πιο επισταμένα το έργο της Φιλίσας Χατζηχάνα έκρινα ότι επρόκειτο για ένα πολύ σημαντικό και πολύπλευρο συγγραφικό έργο, το οποίο θα μπορούσε να οδηγήσει, τουλάχιστον, στην εκπόνηση μίας διδακτορικής διατριβής. Μάλιστα δεν ήταν μόνο το έργο που πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις για την εκπόνηση μιας διδακτορικής διατριβής, αλλά και η ίδια η ισχυρή προσωπικότητα της Φιλίσας τόσο ως δασκάλας για πολλά χρόνια στην εκπαίδευση όσο και ως μέλος της μαρωνίτικης κοινότητας με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά παρουσίας και συνύπαρξης στην ευρύτερη κυπριακή κοινωνία. Το στοιχείο, βέβαια, που μου προξένησε ιδιαίτερη εντύπωση από την αρχή, ήταν η μεγάλη αγάπη της Φιλίσας για τον τόπο της, για το νησί της, για την Κύπρο της, αλλά και το ανοικτό και διευρυμένο πνεύμα με το οποίο αντιμετώπιζε πολλά ζητήματα του κυπριακού προβλήματος και κυρίως το ζήτημα της ειρηνικής συνύπαρξης με τους Τουρκοκύπριους κατοίκους του νησιού. Κατά συνέπεια υπήρχε ένα πνεύμα και μία θεώρηση από τη Φιλίσα Χατζηχάννα που ξεπερνούσε τα στερεότυπα που επικρατούσαν για τα ζητήματα αυτά και που αποτελούσε μια πρόταση ειρηνικής συνύπαρξης και συμβίωσης των δύο κοινοτήτων.

Επανερχόμενος στο έργο της Φιλίσας Χατζηχάννα πρέπει να επισημανθεί ότι, εκτός από ένα στέρεο και πλούσιο συγγραφικό έργο, πρόκειται για ένα έργο που εκτείνεται σε πολλά είδη της λογοτεχνικής παραγωγής. Η Φιλίσα Χατζηχάννα είχε τη γνώση, τη σοφία και το ταλέντο να ασχοληθεί με την ίδια μεγάλη επιτυχία με περισσότερα λογοτεχνικά είδη. Αυτό σημαίνει ότι για την προσέγγιση και τη μελέτη του συγγραφικού έργου της Φιλίσας Χατζηχάννα ήταν απαραίτητη μία πολύπλευρη επιστημονική μελέτη που θα αναφερόταν σε διαφορετικά λογοτεχνικά είδη, όπως το διήγημα, το μυθιστόρημα, η ποίηση, το θέατρο κ.λπ. Είναι ευτύχημα που το εγχείρημα αυτό το ανέλαβε ο άξιος εκπαιδευτικός Δημήτρης Γουλής, ο οποίος, από την αρχή της προσπάθειάς του, αγάπησε το έργο της Φιλίσας Χατζηχάννα, δέθηκε με τη μορφή της, και ας μην είχε γνωρίσει την ίδια τη Φιλίσα, δέθηκε με την οικογένειά της που φρόντισε να τη γνωρίσει με την ανάληψη της ευθύνης για τη συγγραφή της

διδασκαλικής διατριβής του. Κατά συνέπεια, ο Δημήτρης Γουλής εξέτασε το ιστορικό πλαίσιο που έζησε και έγραψε η Φιλίσα Χατζηχάνα, έλαβε υπόψη του επιμέρους παραμέτρους που σχετίζονται με το κοινωνικό περιβάλλον, μελέτησε συστηματικά σε θεωρητικό και ερευνητικό επίπεδο όλα τα είδη λόγου που χρησιμοποίησε η συγγραφέας. Το αποτέλεσμα ήταν εξαιρετικό. Μία τεκμηριωμένη διδακτορική διατριβή με αναφορά σε πολλές θεματικές, με ευχάριστο και επιστημονικό λόγο, με την αγωνία του μελετητή να μην αδικήσει τη συγγραφέα. Θεωρώ προσωπικά ότι, τουλάχιστον, για τα δεδομένα της κυπριακής παιδικής λογοτεχνίας, η συγκεκριμένη διδακτορική διατριβή αποτελεί έναν σημαντικό σταθμό και θεωρώ, επίσης, ότι αξίζουν θερμά συγχαρητήρια και θερμές ευχαριστίες στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου, που αποφάσισαν να ενισχύσουν οικονομικά την έκδοση της συγκεκριμένης διδακτορικής διατριβής.

Προσωπικά αισθάνομαι να έχω εκπληρώσει ένα μικρό χρέος απέναντι σε μια σπάνια φίλη, δασκάλα και συγγραφέα, που έφυγε τόσο γρήγορα και τόσο άδικα από τη ζωή. Τα ίδια συναισθήματα αγάπης και εκτίμησης αφορούν, επίσης, τον σύζυγο, τον αγαπητό Μίμη Χατζηχάνα, και τα παιδιά της Φιλίσας Έντι και Μιχάλη, καθώς και όλα τα υπόλοιπα νέα μέλη της οικογένειάς της. Ευχαριστώ, επίσης, τον Δημήτρη Γουλή για τη συνεργασία που είχαμε και εξακολουθούμε να έχουμε, μια επιτυχής συνεργασία που οδήγησε, άλλωστε, σε αυτό το εξαιρετικό αποτέλεσμα.

Γεώργιος Δ. Καψάλης
Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Αντιπρύτανης